

Referat fra folkemøter om helse- og omsorgsplan – Innspill, spørsmål og svar

Grov, 5 mars 2024

- Institusjonene i Grov og Sandstrand som fungerer, må også på sikt ivaretas. Legg ikke ned Grov (GBS) fordi det ikke er personell. Jeg kommer frivillig. Det er mange gode ord, men når vi kommer tilbake til institusjonssituasjon i kommunen, så må de opprettholdes.
- Dekningsgrad: Vi har en høy dekningsgrad i kommunen. Kan dette henge sammen med at vi i folkehelseoversikten får vite at helsa i kommunen ikke er så god; mer hjertekarsykdommer, demens osv. Er det riktig å beregne dekningsgrad på antall eldre over 80 år, når f.eks. demens kan slå inn mye tidligere enn 80 år. Hvordan fungerer beregningen av dekningsgrad for de under 80 år?
  - Svar: Å beregne dekningsgrad er en fast modell som benyttes av alle i Norge. Dette for å få det likt.
- Samarbeid med NAV: Jeg har jobbet i arbeidsmarkedsetaten i mange år, og mye med unge folk som har stått utenfor arbeidslivet. Vi må gjøre noe får å få disse menneskene i gang, kan de brukes i mestringstrappa? Samarbeid med NAV, frivilligheten og næringslivet.
- Menn i Helse: Er dette et program vi også kan ta i bruk?
  - Svar: Dette programmet har vi i Tjeldsund, men bare 1 søker. Det må reklameres mer for dette.
- I det forebyggende arbeidet bør det legges inn mer aldersvennlig frivillighetspolitikk. Det må samarbeides tettere med friluftsrådet. Arrangere gåaktiviteter /gågrupper som også er tilrettelagt for de med nedsatt funksjonsevne. Det må være større fokus på aldersvennlige samfunn som forebyggende tiltak med naturglede og fysisk aktivitet.
- Friskliv – samarbeid med friluftsrådet – hvordan kan vi benytte oss på de på best mulig måte. Større fokus på forebyggende arbeid i samarbeid på friluftsrådet. Tjeldsund kommune får færre yrkesaktive, har flere uføre enn andre kommuner, ungdommer som dropper ut av skole – dette må vi ta innover oss i planen. Det er også gjennomført eldretrakk og annen medvirkning fra tidligere planer – dette må også komme med.
- Institusjon koster mer for kommunen (sett i forhold til de som bor hjemme) – kommunen spare penger på at personer bor hjemme lengre. Når det lages kriterier for å få plass på en institusjon er jeg redd for at besparelser og økonomi vektlegges. Hva som legges til grunn/er med i kriteriene skulle gjerne vært med i den overordna planen. Det må tilrettelegges for de som vil og kan bo hjemme. Dersom man hever terskelen for å spare

penger, vil de avslag klages inn til Statsforvalteren, og mest sannsynlig få medhold. Brukeren og pårørende bør få bestemme hvem som skal på institusjon, når.

- Mestringstrappa er genial i sin oppbygging, ved at den sier at vi skal jobbe for at folk holder seg nede i trappa, og hvordan skal vi klare det? Vi har ikke noen valg, for alle kan ikke komme på institusjon. Desentrale tjenester er viktig for meg, og jo billigere vi klarer å gjøre det – jo bedre blir det.
Det som mangler i trappa – Familien! De er en kjempeviktig ressurs som sørger for at foreldre/besteforeldre kan bo hjemme lengre.
For å at folk skal bo lengst mulig hjemme trenger vi vaktmestertjenester – som kan bidra med snømåking, skiftning av lyspærer, stør når det er glass osv. Dette må være vaktmester som bor i bygdene.
Så ønsker jeg å berømme dagens hjemmesykepleier – de gjør en formidabel jobb!
- Jeg er her i dag for å høre på dere (innbyggerne), sitter selv i kommunestyret. Presisert her i dag at vi går mot en situasjon hvor andelen eldre vokser, samtidig som vi vil få færre yrkesaktive. Løsningene må være fremtidsrettet, kunne gi rett kompetanse og riktig hjelp til de som trenger det. Vi må tenke langsiktig, og vite at vi ikke klarer å bygge opp dette i alle bygdene, men noen steder må det være. Opptatt av at det er tilbud tilgjengelig der folk bor.
- Vi vil bo hjemme lengst mulig, men da må ting være tilrettelagt. Med kunstig intelligens og hjelpemidler. Teknologiske hjelpemidler er viktig å få på plass. Den dagen jeg ikke kan bo hjemme lengre, må jeg vite at da er det en institusjonsplass å få, dette må være nedfelt i den nye planen. Vil være beroligende for de som trenger det.
- Vaktmestertjenester: Hvordan kan vi koordinere vaktmestertjenester og få dette inn i et system? Hvordan skal vi dras inn i dette arbeidet? Kan man kjøpe noen tjenester? Kommunalt? I bygdene?

Kongsvik, 6 mars 2024

- Positivt at det foreligger et forslag til helse- og omsorgsplanen, og at det er lagt opp til en brei høringsrunde og medvirkningsprosess i hele kommunen. Det vil bidra til at vi alle får et eierforhold til planen til slutt. Så regner jeg med våre innspill tas på alvor.
Planen er generell – og kunne sånn sett vært hvilken som helst kommune. Kjempeviktig at det blir utarbeidet en handlingsdel.

Noen innspill til selve planen:

- Savner et tydeligere fokus på barn og unge.

- Frivillighet: Savner at det også står noe om hvordan kommunen skal skape samarbeid med frivilligheten, hvordan skal samhandlingen mellom kommunen og frivilligheten være. Dette er også en viktig del av Leve Hele Livet.
  - Kompetanse: Arbeidsplass med kompetanseheving – det kjøre bort mye tid av fagfolk som kunne vært brukt direkte i tjenesten opp mot de eldre.
  - Navne på trinnene: Kan vi ikke være mer kreativ i navn på de ulike trinnene? Forslag til nye trinn:
    1. Jeg klarer meg ganske godt, jeg!
    2. Jeg har behov for litt hjelp!
    3. Jeg er avhengig av hjelp i eget hjem!
    4. Jeg trenger mer hjelp i en kortere periode
    5. Jeg trenger hjelp det meste av tiden
  - Svar: Forslaget til ny trapp, inkludert tiltakene i trappa vurderes sammen med andre innkomne innspill.
-
- Jeg er politiker i kommunestyre, og en politiker for hele kommunen. Like viktig å høre hva dere sier, som i de andre bygdene. Vi kan ikke gå inn i en fremtid der gjennomsnittet i alder øker, og vi får færre yngre til å støtte. Vi kan ikke ha alle eldre på institusjonsplasser, og det er derfor vi skal diskutere gode tiltak for å forhindre at folk havner på institusjon. Iverksette tiltak for at de gjennom livet sitt kan leve gode liv og bo hjemme så lenge som mulig.
  - Glad for at det legges opp til en høringsprosess. Men hva med brukermedvirkningen – på institusjoner, i hjemmetjenesten osv. hvordan skal de medvirke?
  - Svar: Vi har snakket om å få til brukerundersøkelse, personalundersøkelser. Det er planlagt oppstart, men ikke bestemt når tid den skal gjennomføres.
  - Det står på framsiden av planforslaget «Omsorgskrisen skapes ikke av eldrebølgen, men av forestillingen om at omsorg ikke kan gjøres annerledes enn i dag». Jeg er veldig enig i dette, men samtidig kan det være greit å ta en fot i bakken. For litt siden i Kongsvik, før skolen ble nedlagt hadde vi vaktmester på skolen som ivaretok Kløverheimen, kommunale boliger, skolen. Ja vaktmesteren fikset det mest nødvendige. Dette kan vi ikke gjøre i dag. Vi må tenkte alternativt, nytt og utenfor boksen, og at det kan hende det må være ulike ordninger for de ulike delene i kommunen.
  - Beholde å rekruttere: Skal man lykkes med å beholde og rekruttere personell må man starte med å ta vare på de man har. Skal vi lykkes med å få flere innbyggere til kommunen, så er de beste ambassadørene fornøyde innbyggere. Vi må tilrettelegge for at folk skal bo lengre hjemme, og med det er det nok mange som trenger å kartlegge sine egne boliger for å finne muligheter for praktiske løsninger – f.eks. bolig på ett plan. Her kan næringslivet og kommunen bidra. Tilbake til å rekruttere og beholde – det gjør vi ikke

med å sende en sykepleier fra Kongsvik til Evenskjer for å hente en bil, det må være rom for individuelle avtaler og sunn fornuft.

- Helt enig med det som ble sagt tidligere – planen vi har ventet på lenge, er underveis. Veldig skuffa over hvor lite konkret den er, men jobben er gjort, og det er kommet ting på papiret. Syns planen sier lite om barn og unge og om personer med nedsatt funksjonsevne. Den er lite konkret, har lite innhold og lite beskrevne tiltak. Vi er nå mange pensjonister her (på møtet) som er ganske sprek, og har mye ressurser. Det blir viktig med frivillighet i bygda! Kløverheimen har mange ledige leiligheter og vi er mange som etter hvert kunne tenke oss å flytte dit – Dette vil jeg håpe og tro at det kan ses nærmere på (Kløverheimen). Jeg tror ikke det er så lenge til det blir etterspørsel på leilighetene.

Hvor går grensegangen mellom det frivilligheten gjør og de offentlige tjenestene? Hva kan gjennomføres av hvem? Både med tanke på kompetanse og juridisk sett?

- Svar: Vi (kommunen) har et lovverk og forholde oss til, og det må vi fortsette å følge. Frivilligheten er et viktig supplement i tillegg. Helsehjelp skal kommunen gi, innenfor de lovpålagte tjenestene, men for eksempel skiftning av lypære trenger man ikke bruke en sykepleier til. Veien blir litt til mens man går og de grenseovergangene må vi gå opp sammen.

Ramsund, 11 mars 2024

- Når det kommer til å rekruttere og beholde personell, har vi mange å konkurrer mot. Forsvaret, nærliggende kommuner og private bedrifter. Hva skal til for å gjøre Tjeldsund attraktiv slik at flere ønsker å komme hit å jobbe? Er det f.eks. gjort noe opp mot Forvaret i forhold til jobb nr. 2?
- Svar: Det er ikke gjort flere tiltak i forbindelse med jobb nr.2. Tror ikke det er økonomi som er hovednøkkelen her, folk må trives både på jobb og fritid.

Hjemmesiden: Når folk skal flytte er det naturlig å gå inn på hjemmesiden for å sjekke/finne ut av ting om kommunen. Hjemmesiden er en fantastisk mulighet for å vise oss fra en god side. I helse- og omsorgsplanen burde det vært større fokus på markedsføring og rekruttering.

- Svar: Vi må bli bedre på å brukes hjemmesiden på en bedre måte.
- Felles sykepleierturnus: Har dere tenkt på muligheten for å opprette felles sykepleierturnus som kan dekke flere institusjoner? Dette er gjort i Evenes kommune, der alle er i en felles turnus, og vi har full sykepleierdekning. Sykepleierne jobber hver fjerde helg, og det oppleves som attraktivt. Er det mulig å se på dette/vurdere dette i Tjeldsund kommune?

- Svar: Kan bli utfordrende i forhold til svært lange avstander mellom institusjonen i kommunen. Deltaker i møtet kommenterte også at det er flere utfordringer med felles sykepleierturnus. Vedkommende jobbet selv som sykepleiere på Fjelldal sykehjem.

Helsefagarbeider: Vi må ikke glemme grunnlinja i helsefagarbeideren. Dette er en ressurs som vi kan utnytte bedre, personer som kan ha kontroll på avdelinger og sitter på verdifull kompetanse. Rett kompetanse til rett tid – gi de mer ansvar.

Velfersteknologi: I mestringstrappa legges det til rette for at folk kan bo hjemme lengre. Velferdsteknologi er ikke gratis – er det satt av midler i budsjettet?

- Svar: Ja, det er satt av 2 millioner i perioden.

Frivillighet: Frivilligheten fungerer ikke dersom ingen koordinerer den.

- Tilflyttere: Det vil være viktig å kunne tilby fulle stillinger til tilflyttere. De flytter fra andre steder, og trenger fast 100 % stilling. Vi må omgjøre de stillingene vi har nå til fulle stillinger. Det er lite attraktivt å søke på en 50 % stilling, det er vanskelig å leve av i dag. Det er mange tilflyttere til regionen i dag, og potensialet er stort. F.eks. åpningen av Norges brannskole med 160 ansatte og 320 studenter, utvidelse av forsvaret og det private næringslivet. Vi trenger folk som flytter hit, ikke bare pendler, og vi må ha et attraktivt arbeidsmarked.

Vi kan i denne situasjonen ønske oss flere innbyggere, men realiteten er at vi blir stadig færre yrkesaktive og flere eldre. Den planen vi lager nå, og tiltakene må stå seg over tid. Vi må rasjonalisere måten vi tenker på – samle, lage effektive systemer som drives av færre ansatte og som er basert på faglighet, utdanning og kompetanse. Skal vi spre dette over hele kommunen vil vi ikke kunne rekruttere kompetanse til kommunen. Vanskelig for flere enheter i dag, noe som går på bekostning av tjenestene vi gir. Jeg har ikke troen på at det blir halleluja-stemming som endrer situasjonen drastisk i årene fremover – det vil fortsette å være konkurranse om arbeidskraften i årene fremover.

- Svar (politisk): Det kan hende vi bommer på framskrivningene. Vi må ikke glemme oppblomstringen av Evenes, Brannskolen, DenVo osv. Jeg håper du tar feil. Vi må få folk til å flytte hit, ikke bare pendlere. Vi må ha fokus på trivsel.

- Hjemmesiden: Jeg synes det er vanskelig å finne ut av hvem jeg skal kontakte når jeg trenger bistand fra kommunen. F.eks. ergoterapi som er viktig for både tilrettelegging og forebygging.

- Svar: Hjemmesiden må bli mer oversiktlig enn den er i dag. De som står oppført med navn og nummer kan mest sannsynlig henvise deg til rett person. F.eks. syn og hørsel krever egen henvisning videre. Men dette burde kanskje stå tydeligere

- Vi er en del av en stor utvikling, men det er mangel på fagfolk i alle ledd. Det som er viktig er tjenestene til innbyggerne, og de ansatte. Vi har totalt fire institusjoner, to sykehjem og to aldershjem. F.eks. kan vi fylle GBS med et annet innhold som omsorgs+, så kan det hende at de som bor der klarer seg mer selv, og dermed frigjør kapasiteten en annen plass. Dette uten å bygge ett stort nytt sykehjem. Det er flere muligheter.

- Kunstig intelligens – hvordan ligger vi an med det i Tjeldsund?
  - Svar: Vi har noe velferdsteknologi i dag. Vi er med i et prosjekt sammen med Harstad. Det er lagt ut et anbud med digitale tilsyn. Dette vil si kamera hvor bruker, og pårørende kan se og snakke med hverandre med sensor. Vi har hatt trygghetsalarm i mange år, og medisineringsstøtte.
- Nederste trinnet i trappa: Ting har endret seg, og vi går ikke på besøk til hverandre lengre. Derfor trenger vi flere møteplasser. Sykdomsbildet har også endret seg – du kan gå fra å være frisk og rask til å bli kjempesyk. Altså fra nederst til øverste trinn i trappa.

Evenskjer, 14.03.2024

- Jeg savner at Frivillighetssentralen og Folki/Skånland vekst blir nevnt i planforslaget
  - Svar: Vi har valgt å si noe om en del av det vi har. Dette i fare for å glemme noen, og ikke ramse opp for mye. Det er nok flere ting som ikke vil stå der, men det betyr ikke at vi ikke har tenkt på det.
- Hva er friskliv ung? Hva betyr likeverdige tjenester? Hva menes med pårørendemedvirkning? Hva legges i økt fokus på hjemme rehabilitering?
  - Svar: friskliv ung er et prosjekt som blant annet skal bidra til at unge voksne (opptil 30 år) som har falt utenfor skole/arbeidslivet skal komme tilbake igjen.
  - Likeverdigetjenester: Alle skal få like gode tjenester, men det er ikke nødvendigvis de samme tjenestene. Folk er ulike, og dette skal hensyntas i tjenesten. Det skal tilrettelegges for at den enkeltes behov møtes, herunder også språk og kultur.
  - Pårørendeperspektivet: Ønsker å gjennomføre brukerundersøkelser, bedre samarbeidet og finne ut av hva kommunen kan bidra med og hva kan de pårørende bidra med.
  - Hjemme rehabilitering: Har vi delvis i dag, og det kan tilbys i noen tilfeller. Noe kommunen ønsker å jobbe mer med fremover, da det kan være forebyggende på sikt.
- Yngre bølgen blir også nevnt her, og det er bra. Under fokusområdet «beholde og rekruttere personell» er det konkret nevnt vernepleiere og sykepleiere, er det andre kompetansefelt som kommunen også er avhengige av? F.eks. innenfor rus og psykiatri? Det står ikke nevnt, men hvordan er staa rundt dette?
  - Svar: Vernepleiere og sykepleiere er den kompetansen som har vært mest kritisk.